

PISSARRA

REVISTA D'ENSENYANÇA DE LES ILLES. NÚM. 55 OCTUBRE 1990

Una veu forta, una veu nostra

STEI

STE
CONFEDERACIÓ

A l'Ensenyament, tu decideixes

**DIRECCIÓ I
CONSELL DE
REDACCIÓ**

Pedro Polo Fernández
Gabriel Caldentey Ramos
Neus Santaner Pons
Gloria Fullana González
Tomàs Martínez Miró
Joan Miquel Pintado Díaz
Sebastià Serra Juan
Catalina Riutord Sbert
Carmen Pascual Alperi
Baltasar Darder i Sansó

PISSARRA
Revista periòdica d'informació de
l'ensenyança de les Illes Balears

EDITA
Sindicat de Treballadors de l'Ensenyança de
les Illes (STEI)

La revista no s'identifica necessàriament
amb els articles que van signats pels seus
autors.

Coberta d'A. Bernabé

Dep. legal: 533/79 PM

**SERVEI DE LLIBRES
EXTRANGERS
LLIBRES DELS PAÏSOS
CATALANS
JOGUINES I LLIBRES
INFANTILS**

Carrer d'en Rubí, 5
Telèfon 71 38 21
07002 PALMA

ÍNDEX

Editorial	3
III Congrés de l'STEI	4
Congrés de reunificació UCSTE-STEAC	8
L'STEI i la seva acció a privada en els quatre darrers anys	13
Balanç sindical de l'ensenyament estatal 1987-90	16
Treballadors de l'ensenyament, currículum i reforma; entre l'autonomia i la proletarització (Continuació).	19
Una experiència didàctica per a gent aventurera	25
Experiències dins l'aula: l'impressionisme	26
LOGSE. El nou repte i el desplegament de la llei	31
Per la pau al Golf Pèrsic	35
Recerca Bibliogràfica	36

L'STEI
US COMUNICA QUE EL SEU FAX
TÉ EL NÚMERO
77 12 00

A L'ENSENYAMENT... TU DECIDEIXES

EDITORIAL

«PISSARRA», morena i descansada, ha aparcat el banyador i la motxilla i torna de bell nou a la realitat del món escolar, disposada a prosseguir la seva relació habitual amb tots vosaltres, els qui la rebeu i no la llegiu, els qui la llegiu, malgrat que sigui per damunt i, supòs que també existiu, els qui la llegiu de cap a cap i podeu, per tant, qüestionar-la, usar-la, gaudir-la (?).

Un nou curs acadèmic ha començat i, com sempre, de què parlariem si no fos així?, amb problemes. Els més greus, que han provocat una afluència -i concentració- massiva d'afiliats i no afiliats a la Casa, han estat els referents a l'adjudicació de places als interins. Els llistats centralitzats a Madrid s'havien tornat llistats fantasmes, inexistents que mai no arribaven i, per tant, eren més desitjats. En el cas d'EGB gairebé només va quedar una tarda entre el seu coneixement i l'adjudicació. Si a això afegim l'existència de problemes, tals com la desaparició de persones de les llistes, errors de puntuació difícils d'arranjar el darrer moment, el desplaçament forçós fora de les Illes d'alguns interins... us podeu imaginar el caos i els nervis.

Amb aquesta situació, el primer dia escolar va suposar per a molts de directors, fins al darrer moment del començament de les classes, no saber si tindrien la plantilla del centre coberta, concretament en el cas d'Eivissa vint-i-vuit professors encara no s'havien presentat. Per si no n'hi hagués prou, alguns centres, com el Verge de Gràcia i Sa Graduada de Maó i el Joan Capó de Felanitx no podien començar el curs degut als greus problemes d'infraestructura d'aquests edificis. Al col·legi públic S'Alzinar de Capdepera es queixaven que no tenien ni edifici, ni aules, ni material de preescolar després de prou anys de funcionament, per la qual cosa els alumnes ho havien de dur de caseva. Al C.P. Infante D. Felipe de Palma, un centre concebut per a setze unitats, n'hi tenien vint-i-

quatre, més tres de preescolar, dues d'educació especial, una d'integració de gitanos i un departament d'orientació, com s'ho fan? En general, la queixa més freqüent es referia a les *ratios* elevades sobretot als nivells superiors d'EGB o a la negativa d'Inspecció a permetre el desdoblament d'un curs de més de trenta-cinc alumnes si no arribaven al sòtil de quaranta.

I així podríem continuar amb el rosari dels misteris dolorosos: material vell, manca d'espai, ús de sales de vídeo, biblioteques o despatxos com a aules, per no mencionar el tema candent i encara, fins quan haurem d'esperar desesperadament, sense solucionar: la presència de parallamps radioactius als centres escolars.

D'aquesta manera ja us podeu imaginar aquesta casa, tothom anava amb la directa posada acudint aquí i allà, fent gestions, intentant de corregir errors, cercant solucions a tants de problemes...

Malgrat tot, també us podem oferir notícies agradables, que no decaigui! Durant tot el darrer curs escolar, s'han realitzat trobades successives amb altres forces sindicals que han culminat en un **Congrés de Reunificació**, del qual us informam àmpliament en aquest número. Amb això s'ha aconseguit de reforçar el nostre model sindical i, sota les noves sigles de **Confederació d'STEs**, ens presentarem a les properes eleccions sindicals, que estan voltant cantó.

De moment, les sigles ja han fet la seva presentació televisiva en societat, durant el Tour de France, àmpliament pintades sobre l'asfalt en companyia de Perico Delgado i altres famosos.

L'STEI ja ha engegat els motors. Esperam la vostra participació i els vostres vots.

III CONGRÉS DE L'STEI

Dia 26 de maig de 1990 es va celebrar el III Congrés de l'STEI, com a preparació per al Congrés de Reunificació entre les Confederacions UCSTE i STEC. Hi varen assistir 47 delegats dels diferents sectors de l'ensenyament, tant privat com estatal, i de totes les illes.

S'hi analitzaren les ponències que haurien de votar-se al Congrés de Reunificació sobre els temes següents:

- Estatuts de la Confederació d'STES.
- Política educativa.
- Acció sindical i carta financera.

També s'hi tractaren, mitjançant grups de treball, els temes de Reforma, acció sindical a

privada i estatal i la dona. Aquests temes també s'havien de debatre al Congrés de Madrid.

Al transcurs del Congrés es va fer una proposta de modificació dels estatuts de l'STEI per tal d'adequar-los. S'hi varen aprovar els següents canvis:

- Article 6. El Congrés efectua un manament al Plenari per adaptar aquest article al resultat del Congrés d'Unitat UCSTE-STEC.
- Els Articles 10 i 11 queden unificats com a article 10.
- Article 11. [nou] . Ecologista: per lluitar per a la conservació del medi ambient i la preservació de la natura.

A L'ENSENYAMENT, TU DECIDEIXES

- Article 15. Afegir a l'apartat b: impulsant la Formació Professional Ocupacional i el Perfeccionament dels treballadors.
- Article 15. Nacional, ja que propugna l'assumpció de la sobirania del poble de les Illes.
- Article 16 e. Afegir-hi: Aconseguir la plena assumpció de les transferències educatives juntament amb el recobriment cultural i lingüístic del nostre poble.
- Article 24. Afegir: Modificar els Estatuts en període entre Congressos, si cal, per normativa legal.
- Article 24. Afegir: Les substitucions per dimissió dels membres elegits pel Congrés o per cobrir el nombre màxim de membres del Plenari, es podrien realitzar a proposta de la Comissió Executiva, ratificada pel Plenari.

Totes aquestes modificacions hi varen ésser aprovades.

Finalment es varen llegir i aprovar les següents resolucions que haurien de dur-se al Congrés de Reunificació de Madrid:

1ª) El III Congrés de l' STEI insta el MEC a desenvolupar l'article 35 de la LODE per a la Constitució dels Consells Escolars d'àmbit territorial i, mentre no es reguli, reclama que els ajuntaments facin les passes necessàries per a la constitució i funcionament dels Consells Escolars Municipals.

2ª) El III Congrés de l' STEI expressa el seu rebuig al fet que GESA construeixi dins la

finca de S'Estalella una central tèrmica i un moll de descàrrega.

3ª) Exigim la immediata retirada dels paral·lamps radioactius de damunt les teulades de les escoles i, perquè això sigui possible, que es prenguin les mesures necessàries de forma que, provisionalment i mentre no es trobin els cementiris definitius, siguin desmantellats i guardats amb les degudes mesures de seguretat.

4ª) Exigim el manteniment de l'elecció de directors dels CEP de forma democràtica pels membres electes del Consell del CEP.

5ª) Exigim la modificació del projecte de LOGSE per quant tanca la via d'accés del professorat interí per concurs.

ESPECIAL VIAJES "OTOÑO 90"

CIRCUITOS EUROPEOS

"TODOS ESTOS CIRCUITOS SON EN AVION DIRECTO A ZURICH"

DEL 22 AL 26 DE OCTUBRE

CONOZCA SUIZA (Algo más que un viaje)	64.800 (T.J.)
HEILDEBERG - RUTA ROMANTICA	64.900 (T.J.)
CASTILLOS DE BAVIERA VIAJE AL NORTE DE ITALIA (Milan-Florenca-Venecia)	47.000 (M + E)
DEL TITLIS A LA JUNGFRAU (Especialmente para excursionistas)	67.500 (T.J.)

DEL 5 AL 9 DE NOVIEMBRE

CONOZCA MEJOR SUIZA	64.800 (T.J.)
AUSTRIA (WIENA - INNSBRUCK - SALZBURGO)	51.900 (M + E)
DEL TITLIS AL JUNGFRAU (Especialmente para excursionistas)	67.500 (T.J.)

DEL 12 AL 16 DE NOVIEMBRE

CONOZCA SUIZA (Algo más que un viaje)	64.800 (T.J.)
CIRCUITO 3 NACIONES (SUIZA - FRANCIA - ITALIA)	52.900 (M + E)

DEL 19 AL 23 DE NOVIEMBRE

CONOZCA MEJOR SUIZA	64.800 (T.J.)
HEILDEBERG - RUTA ROMANTICA - CASTILLOS DE BAVIERA	64.900 (T.J.)
VIAJE A PARIS Y CASTILLOS DEL LOIRA (Avion a Barcelona)	66.500 (M + E)
Del 24 Septiembre al 1 Oct.	

(T.J.) = Programa TODO INCLUIDO
(M + E) = Programa en MEDIA PENSION +
EXCURSIONES

INFORMES Y RESERVAS:

VIATGES TRAMUNTANA, S. A. BAL 078 M/M

31 Diciembre, 12 - Tel. 20 46 00 - PALMA

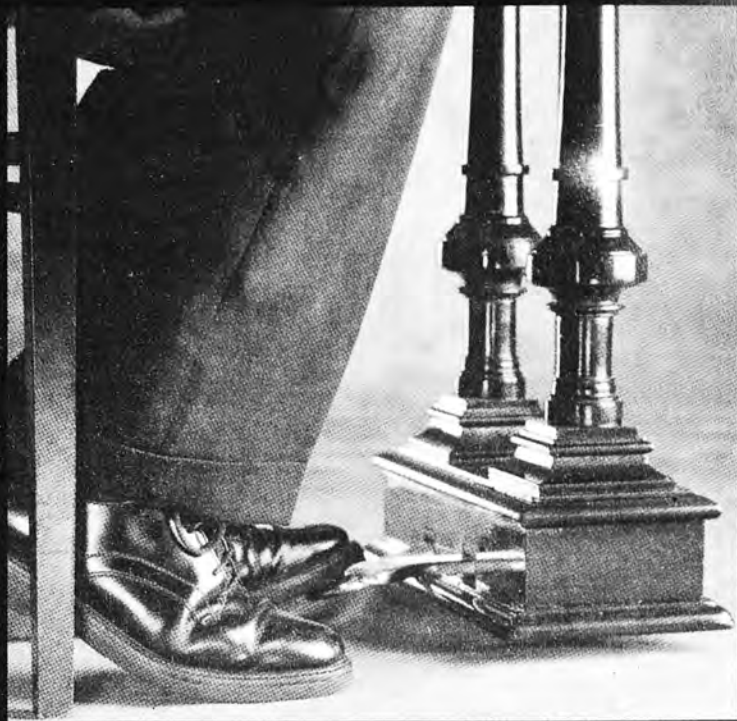
Denunciam la centralització de la convocatòria de provisió de vacants del professorat interí d'EGB del territori MEC i exigim el manteniment de llistes descentralitzades.

Instam els STEs a articular una acció sindical que promogui la consecució de les reivindicacions esmentades.

6ª) Denunciam la política salarial del Govern que acentua la pèrdua de poder adquisitiu dels funcionaris docents al mateix temps que no aborda la resolució definitiva de l'homologació retributiva. Tot això, emmarcat en una dinàmica de pacte escolar d'algunes organitzacions sindicals que no reivindiquen amb accions mobilitzadores per a la consecució d'ambdues reivindicacions.

7ª) Finalment es va aprovar l'adhesió de l'STEI a la Campanya de Normalització Lingüística.

El Congrés es va clausurar després d'haver aprovat la llista de delegats de l'STEI que anirien al Congrés de Reunificació.

Al pie de la cultura.

"laCaixa"

CONGRÉS DE REUNIFICACIÓ UCSTE-STEC

Durant dies 1, 2 i 3 de juny va tenir lloc a Madrid el **Congrés de Reunificació entre les confederacions UCSTE i STEC** amb el resultat d'una nova Confederació que es denominarà **Confederació d'STEs**.

Amb aquesta nova sigla, els treballadors de l'ensenyament que compartim un mateix model d'escola i un sistema sindical autònom, assembleari, confederal i de classe, seguim lluitant en defensa de les reivindicacions necessàries per a millorar el nivell de qualitat del món de l'ensenyament. Junts, en un moment crucial, potenciam les nostres possibilitats per seguir avançant cap a plantejaments més progressistes i solidaris, ateses les transformacions que es viuran amb la implantació de la Reforma. Encara queda molt de camí a recórrer i dificultats a superar, per tant, l'esforç i la participació de tothom és imprescindible.

El Congrés va començar amb un informe dels membres dels dos Secretariats cessants, que varen fer una valoració de les diferents situacions que s'havien viscut de l'any 1979 ençà. Us n'oferim un extracte:

SINDICATS DE TREBALLADORS DE L'ENSENYAMENT

**CONGRÉS D'UNITAT
STEC-UCSTE**

**A L'ENSENYAMENT,
TU DECIDEIXES**

«Durant els dies 4, 5, 6 i 7 de gener de 1979 es va celebrar el I Congrés Confederal d'UCSTE. Allà va néixer un model sindical que es definia com autònom i assembleari, unitari, de classe, reivindicatiu, socio-polític i confederal. Durant cinc anys va ésser possible aquest projecte fins que va arribar la ruptura, motivada entre d'altres causes per:

- L'evolució del traspàs de competències i la situació socio-política del desenvolupament de la transició varen comportar diferents ritmes en el funcionament dels diferents sindicats membres de la Confederació.
- Les diferents posicions respecte de la política educativa del PSOE des de l'any 1982.
- Malgrat que el model confederal s'ha demostrat com el més adequat, la Con-

STES STEI STES STEI STES STEI STES STEI STES STEI

A L'ENSENYAMENT, TU DECIDEIXES

federació era un model en experimentació, amb tota la càrrega positiva de la creació i els aspectes negatius derivats de la manca d'experiència.

Aquests i altres motius varen conduir a una situació de bloqueig i d'inoperància al període de 1982-1989 i la ruptura es va produir.

A partir de febrer de 1986, es duen a terme algunes trobades esporàdiques entre ambdues confederacions per tractar sobre «acció sindical, possibilitats d'unitat orgànica i dels assumptes en litigi» sense arribar a acords.

A l'octubre de 1986 es tanquen les converses, fonamentalment per no aconseguir arribar a acords en el pla d'acció sindical, qüestió que condicionava l'avenç en la unitat orgànica o electoral.

Al desembre de 1987, celebrades les primeres eleccions sindicals a l'ensenyament estatal, l'STEC va enviar una carta a la resta d'organitzacions sindicals de classe fent-hi un plantejament unitari d'acció sindical.

Pel gener de 1988, UCSTE va trametre a l'STEC una resolució sobre **unitat sindical**, en què es plantejava:

a) Iniciar amb l'STEC una unitat d'acció permanent.

b) Crear comissions de treball conjuntes per avançar en el procés de la unitat sindical.

Al juliol de 1988, l'STEC va aprovar al seu Ple, celebrat a Jaca, les condicions per a les relacions STEC-UCSTE:

a) Unitat d'acció.

b) Que es produeixin avenços substancials en la unitat de criteris respecte al model sindical, programa, principis organitzatius i funcionament intern.

Durant el mes d'octubre 1988, l'STE-PV (País Valencià) va convidar la Confederació d'STEC al seu Congrés. Una delegació va assistir a la seva totalitat.

Al mes de desembre següent, una representació de l'STEC va assistir tan sols a la clausura del IV Congrés d'UCSTE, quan havia estat convidada a tot el Congrés.

Tant l'STE-PV com UCSTE varen aprovar sengles resolucions sobre **unitat sindical** amb els següents criteris:

a) Unitat d'acció permanent amb l'STEC de forma prioritària.

b) Constitució d'una mesa intersindical UCSTE-STEC, a la qual es tractarien altres aspectes més amplis: programa

SINDICATS DE TREBALLADORS DE L'ENSENYAMENT

L'ALTERNATIVA
AUTÒNOMA
I ASSEMBLEÀRIA

STES STEI STES STEI STES STEI STES STEI STES STEI

A L'ENSENYAMENT. TU DECIDEIXES

d'acció sindical, de política educativa, model organitzatiu i funcionament.

- c) Proposar un congrés extraordinari de reunificació cap al primer trimestre del curs 89/90.
- d) Avançar en la unitat orgànica de tots les organitzacions progressistes de l'ensenyament en una sola organització unitària.

El IV Congrés de l'STEC, al mes de maig de 1989, va aprovar una resolució per iniciar el procés de reunificació.

El 22 de juny de 1989, ambdós secretariats emeten un comunicat públic conjunt en què

fixen un calendari de reunions, emmarquen l'acció sindical comuna i es disposen a iniciar el procés de reconstrucció del sindicalisme autònom, assembleari i confederal a l'Estat espanyol, que conclouria al Congrés de Reunificació que ara celebrem.

Com a resultat de les accions reivindicatives que STEC-UCSTE, juntament amb els sectors progressistes de l'ensenyament, varen emprendre, podem destacar les següents conquestes:

- Dedicació exclusiva a EGB.
- Estabilitat del professorat interí.
- Millora de la qualitat de l'ensenyament gràcies a les nostres exigències.
- Millora de les condicions de jubilació.
- Lluita contra la jerarquitzaació als centres i contra la carrera docent.
- Defensa de l'homologació retributiva i equiparació del professorat de privada.
- Mobilitzacions cap al cos únic i el dret a la negociació col·lectiva.
- Presència als MRP.
- Exigència de solucions legals als problemes de la responsabilitat civil.
- Solució per al professorat dels centres en crisi, etc.

Malgrat tot, encara hem de lluitar per aconseguir el cos únic, un major finançament que permeti de millorar la qualitat de l'ensenyament, aprofundir en la gestió de-

STES STEI STES STEI STES STEI STES STEI STES STEI

A L'ENSENYAMENT, TU DECIDEIXES

mocràtica dels centres i la millora de les condicions de vida i treball del professorat.»

Després de la lectura d'aquest informe, es va donar a conèixer el Reglament del Congrés i, posteriorment, es varen sotmetre a votació les ponències sobre **Estatuts de la Confederació d'STEs, Acció sindical, Política educativa i Carta financera**. Totes varen ésser aprovades. La votació global va obtenir el següent resultat: de cent quaranta-nou vots emesos, cent trenta-u foren a favor, dos en contra i setze abstencions.

A continuació es varen constituir les comissions de treball que haurien de discutir, a l'horabaixa, els temes d'eleccions sindicals, Reforma i acció sindical, dona i l'ensenyament a privada.

De les conclusions d'aquest grups de treball ja us n'anirem informant.

Dia 3 de juny es presentaren les diverses resolucions aportades pels diferents sindicats. Atesa la seva extensió, tan sols en mencionarem algunes -les presentades per l'STEI, ressenyades a l'article anterior, hi 23 v a r e n ésser aprovades-:

- La Confederació d'STEs exigirà en tot moment la consecució immediata de competències educatives per a totes les CCAA. En tant que aquest fet no es produeixi, els STEs donaran suport i exigiran al MEC la consecució de les reivindicacions del professorat en expectativa i interí, per a impedir que siguin traslladats forçosament fora de la seva comunitat d'origen.

- La Confederació d'STEs, després de conèixer les expulsions de ciutadans marroquins del territori de l'Estat espanyol desitja de manifestar el seu rebuig a la forma emprada en la detenció, transport i expulsió, fets que vulnereixen els més elementals drets humans. La necessitat de regularitzar la situació de col·lectius de treballadors immigrants que fa temps que treballen al nostre territori, ocupats en l'economia submergida i privats de tot tipus de drets laborals. La seva solidaritat amb les víctimes d'actituds racistes, així com amb el conjunt dels ciutadans dels països del Tercer Món que estan condemnats a la

LA PALMESANA

PEDRÓ AMENGUAL VICH
PAPELERIA RECLAMOS

**OBJETOS DE ESCRITORIO y
ARTICULOS PARA REGALO**

Avda. Alejandro Rosselló, 36

Teléf. 46 06 39 - PALMA

STES STEI STES STEI STES STEI STES STEI STES STEI

A L'ENSENYAMENT TU DECIDEIXES

pobresa a causa de la divisió internacional del treball que només beneficia els països desenvolupats.

- El Congrés d'Unificació UCSTE-STECSol·licita al Secretariat de la Confederació d'STEs l'organització, durant el proper curs, d'una **jornada a l'ensenyament**, el més unitària possible, amb el tema «**L'escola contra el racisme, l'escola com a espai integrador de diferències**». Al mateix temps es realitzarà un estudi sobre la situació dels immigrants i l'escolarització dels seus infants.
- La Confederació d'STEs, com a organització de classe, ha de fer l'esforç necessari per a estendre's i consolidar-se

dins el sector més oprimat: **el personal laboral**. En aquest sector encara existeixen sous de 50.000 PTA/mes i els convenis signats per les dues centrals sindicals, poc o res ajuden a la millora laboral d'aquest col·lectiu.

Desenvolupar aquest treball ha d'esser un deure i una obligació de la nostra Confederació, per a demostrar, tal i com deim als nostres Estatuts, que som una organització de classe i no tan sols sectorial o funcional.

- La Confederació d'STEs dóna el seu suport a la lluita del poble saharauí per a la consecució de la seva plena sobirania, el dret a viure en pau als territoris que li pertanyen i avui són ocupats pel Marroc.

Defensem la celebració d'un referèndum amb les condicions plantejades per la República Arab Saharauí Democràtica i acceptades per l'ONU.

Posteriorment es va realitzar la presentació de les candidatures del nou Secretariat que va esser sotmès a votació i aprovat. Amb la intervenció d'invitats al Congrés, aquest va esser clausurat pels membres del nou Secretariat.

Tan sols ens resta de felicitar-nos per la consecució de la **unitat**, que reforça el nostre model sindical i ens anima a prosseguir la lluita per a la millora de tots els treballadors de l'ensenyament.

MSO CUBIERTAS PARA LIBROS
LAMINA PLASTICA PARA FERRAR
Material No Tóxico
A PRUEBA DE NIÑOS!
DISTRIBUIDOR PARA BALEARES
Salom y Lladó s.a.
Gremio Jaboneros, 23. Polígono Son Castelló
Tels. 29 86 85 - 20 81 63. Palma de Mallorca

STES STEI STES STEI STES STEI STES STEI STES STEI

A L'ENSENYAMENT, TU DECIDEIXES

L'STEI I LA SEVA ACCIÓ A PRIVADA EN ELS QUATRE DARRERS ANYS

A les eleccions de l'any 1986 ens presentàrem com una coalició de Sindicats de Treballadors de l'Ensenyament (UTEPA), que vàrem oferir a tots els sindicats per tal de tenir més força en les negociacions, però just respongueren a la proposta d'unitat CCOO i els independents. Obtinguérem una representació majoritària del sector en la nostra CA, sobretot a preescolars integrats, EGB, BUP i FP.

Això va implicar tenir una forta incidència, amb una ampla i extensa xarxa informativa a la quasi totalitat dels centres d'ensenyament privat de les Illes.

A l'any 1987, conjuntament amb la resta d'STE's de l'Estat espanyol impulsàrem la vaga amb més participació de treballadors i treballadores que mai no s'havia vist dins l'ensenyament privat, per tal d'aconseguir millorar les condicions de treball en el conveni que s'estava negociant. Malgrat tot, la mobilització no va obtenir els fruits que tots esperàvem, degut a la postura dels sindicats de sempre, que tingueren a bé d'acceptar un arbitratge negatiu per als treballadors del sector. És d'esperar que d'aquests fets treguem unes conclusions que ens facin pensar qui defensa o no els interessos dels treballadors.

Al mes d'abril de 1987, l'STEI organitzà un curs de dret laboral, dins l'horari lectiu per als delegats de totes les Illes, elegits a les darreries de 1986. Aquest curs va tenir repercussions damunt la resta de treballadors, ja que es va aconseguir molta d'informació laboral.

Hem participat amb les sigles UTEPA en les meses de conveni, actuant com a sindicat crític i reivindicatiu i hem tramès a les meses el que els delegats recollien com a voluntat dels treballadors i que es consideraven com a mínims no rebaixables.

Al conveni de l'any 1988 aconseguirem el plus d'insularitat per a Balears. Com els sindicats firmants no fitxaren quantitats i, a més a més, ningú -ni la Patronal ni el MEC- no el volia pagar, l'STEI va presentar conflicte col·lectiu a la Direcció General de Treball per tal que es fixassin les quantitats per a cada sector laboral.

A les darreries del curs 88/89 presentàrem un centenar de demandes, que implicaven un miler de treballadors, contra els centres d'ensenyament i el MEC, per tal que fessin efectiu el pagament del plus. Fins ara, totes les sentències ens han estat favorables. Amb totes aquestes accions hem aconseguit de moure la negativa, tant del MEC com de la Patronal, a fer efectiu aquest plus que la gent ja està cobrant.

Quant a la recol·locació dels afectats per la crisi, hem lluitat amb el MEC i la Patronal per a recol·locar els afectats per la crisi, donant camins i participant en la recol·locació dels professors concertats i dels professors de centres subvencionats que es varen veure de cop i volta al carrer.

El nostre sindicat ha signat l'acord d'analogia retributiva amb el MEC, si bé sempre ha

defensat que aquesta ha de tenir un sentit molt més ampli que el que té.

Des de l'any 1987, l'STEI ha intentat de recollir el màxim d'informació sobre la Reforma educativa per poder transmetre-la als nostres afiliats. En relació amb aquest tema hem organitzat:

- Jornades sobre Reforma amb especialistes (Dr. Siguan, l'Equip Coordinador de la Reforma de la Direcció Provincial del MEC, Jaume Martínez Bonafè, etc.).
- Conferències en els diferents municipis de les Illes.
- Publicació i difusió de l'avantprojecte de Llei i de la seva posterior modificació.
- La postura de l'STEI i les seves reivindicacions davant el projecte de Reforma...

En el transcurs d'aquests anys hem desenvolupat l'acció sindical directa amb els treballadors i treballadores de forma continuada.

A més de les assemblees de delegats, fetes mensualment o als moments puntuals necessaris i que són realitzades dins l'horari lectiu, duim a terme l'acció sindical en assemblees als centres, en les quals informam de totes les qüestions o problemes del moment:

- Negociació de Conveni.

- Situació de les demandes del plus d'insularitat.
- Reconversió dels centres.
- La Reforma educativa i la seva transcendència. Etc.

També mantenim informats els nostres afiliats mitjançant la revista «Pissarra», bimensual, i l'«STEI INFORMA», que surt mensualment, malgrat que, si la situació ho exigeix, pot arribar a sortir fins a tres vegades en un mes, com va ocórrer al darrer mes de maig.

Així mateix, som a disposició del professorat i personal no docent, al local del nostre sindicat, per a intentar de resoldre qualsevol problema o dificultat que aquest pugui tenir. Les consultes realitzades han estat nombroses i molt variades.

Hem ampliat l'oferta de serveis per a millorar les condicions de vida dels nostres afiliats, que tenen la possibilitat de gaudir de: assegurances mèdiques, places a campaments, ser membre de la Cooperativa Zebra, etc.

Com a resultat de tota aquesta feina podem afirmar que l'augment d'afiliació al sector de privada ha estat d'un 67 per cent als quatre darrers anys, símptoma evident de la confiança demostrada en el nostre model sindical.

Llibreria Jaume de Montsó

"Tot llibre té per
col.laborador al
seu lector."

Maurice Barnes.

Papa Joan XXIII, 1er B.
Geranis Centre
07002 Palma
Tel. 72 19 31

Llibreria General
Especialitzada en Filosofia,
Textos d'EGB, FP, BUP i Escacs

Casa Pomar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES

PAPERS PINTATS I PINTURES
MARCS I MOTLLURES

Sant Miquel, 77 - Tel. 72 14 83
07002 PALMA DE MALLORCA

Bal-029

Mallorca

C/ Olmos, 50- P.O. Box 696
07003 PALMA DE MALLORCA. Tel.: 72 38 42

Menorca

Pl. del Príncep, 4. P.O. Box 86
07701 MAÓ. Tel.: 36 71 12

Eivissa

C/ Carlos III, 22-B. P.O.Box 655
07800 EIVISSA. Tel.: 31 24 72 -31 24 27

*Le ofrecemos algunas posibilidades
de viajar.*

PUENTE 1 DE NOVIEMBRE

Salida 1 de noviembre, regreso día 4

Avión + hotel + traslados:

PARÍS

en hotel de 2, 3 ó 4 estrellas, desde: 45.900 PTA.

VIENA

en hotel de 4 estrellas: 52.800 PTA.

LONDRES

en hotel de 3 ó 4 estrellas, desde 41.500 PTA.

ANDORRA

en hotel de 2, 3 ó 4 estrellas, desde 24.500 PTA.

OFERTAS DESDE PALMA

CANARIAS: . . . . . 28.900 PTA.

GRECIA: . . . . . 55.000 PTA.

CUBA: . . . . . 95.000 PTA.

NEW YORK: . . . . . 99.900 PTA.

KENYA: . . . . . 109.500 PTA.

BANGKOK: . . . . . 116.100 PTA.

SANTO DOMINGO: 116.900 PTA.

CANCÚN: . . . . . 118.500 PTA.

BALANÇ SINDICAL DE L'ENSENYAMENT ESTATAL 1987-90

L'STEI, al llarg d'aquest dilatat període, ha desplegat la seva tasca centrada en una sèrie d'objectius:

1. Continuar la seva línia informativa visitant quasi tots els centres de les Illes per exposar la posició del Sindicat davant les negociacions amb el MEC i per recollir les suggerències del professorat.
2. Mantenir i ampliar els serveis als afiliats: Cooperativa Zebra, declaració de la renda, assegurança mèdica, agenda escolar...
3. Organitzar activitats sobre temes de gran importància per a la qualitat de l'ensenyament: la primera fira de material didàctic: l'Expodidàctica; jornades i publicacions sobre la Reforma, les primeres Jornades sobre Consells Escolars Municipals celebrades a cadascuna de les Illes.
4. Resseguir la política de la Direcció Provincial (DP): comissions de serveis, interins, ensenyament de i en català, denunciar les deficiències de l'organització de la DP, propugnar la descentralització d'aquests serveis cap a Menorca i Eivissa-Formentera...
5. A les primeres eleccions sindicals, desembre de 1987, l'STEI va tenir el suport majoritari dels treballadors de l'ensenyament (14 deiegats a la Junta de Personal) i el 51,85 per cent dels votants i també una presència significativa a les eleccions de la Junta de Personal Universitari. Els objectius que ens vàrem marcar foren: establir l'acompliment i am-

pliació de les competències legals de la Junta. Fou una de les primeres juntes de personal de tot l'Estat que va establir una relació mensual amb la DP...

6. Principals conflictes:

- **Curs 1987-88:** Després de les eleccions sindicals es va constituir la Mesa d'Educació i els diferents sindicats varen plantejar un seguit de reivindicacions per començar la negociació amb el MEC: homologació retributiva, responsabilitat civil, jornada, mobilitat del professorat i estabilitat del professorat interí. La manca de voluntat negociadora dels representants del MEC va derivar en un llarg conflicte, de febrer a juny de 1988. El resultat de la confrontació va ésser la dimissió del Ministre d'Educació i un fort desencís del professorat. El tema central que s'hi plantejà fou articular per primer cop la negociació col·lectiva entre l'Administració i el professorat.
- **Curs 1989-90:** Es varen continuar amb el nou equip ministerial, les frustrades negociacions, que varen culminar amb els acords de novembre, els quals no diferien substancialment del preacord de maig: al novembre es quantificava el complement específic docent que havia d'arribar a 12180 PTA. al setembre de 1990 i els altres temes restaven per a ulteriors negociacions, encara que s'hi fixava un calendari i s'hi marcaven uns criteris generals. Pel novembre de 1988 hi va haver una

mobilització en defensa del manteniment del plus d'insularitat, fet que va esser aconseguit. Fou també l'any de la vaga general del 14-D, l'STEI hi va participar activament per coincidir amb les reivindicacions proposades. Al llarg de l'any 1989, es varen desenvolupar les negociacions dels acords de novembre, en què l'Administració es va limitar bàsicament al model de concurs de trasllat a l'EGB, tot ajornant els altres temes com la jornada, la responsabilitat civil i l'accés a la funció pública dels interins.

Al novembre es va celebrar el II Congrés de l'STEI sota el lema «**Una escola al servei del nostre poble**», en què es va dissenyar el model d'escola popular i nacional que defensa el nostre Sindicat. Aquest Congrés va esser el preàmbul del IV Congrés de l'UCSTE, que es va centrar en la consolidació del model de sindicalisme autònom i assembleari.

La convocatòria i la celebració, dia 27 de maig de 1990, del III Congrés de l'STEI que, sota el lema «**Enfortim el sindicalisme autònom i assembleari**», fou el pròleg del Congrés de reunificació celebrat a Madrid durant els dies 1, 2 i 3 de juny. La nova **Confederació de Sindicats de Treballadors de l'Ensenyament (STEs)** resultant, esdevé la primera força sindical de l'ensenyament públic.

Curs 1989/90: Davant la manca d'avanços en la negociació dels acords de novembre, l'STEI i la nostra Confederació varen impulsar una sèrie de mobilitzacions:

Interins: Vaga al mes de febrer per denunciar l'actitud dilatòria del MEC a l'hora d'abordar la negociació de l'accés a la funció pública. Al mes de maig, l'Assem-

blea d'Interins d'EGB i l'STEI ens mobilitzàrem per tal d'aturar la centralització de les llistes d'interinitat.

LOGSE: La Confederació, davant l'avantprojecte de LOGSE, va proposar als clautres la seva anàlisi i taula reivindicativa per avançar cap al cos únic, l'enfortiment de l'escola pública, el seu finançament i la millora de les condicions laborals i de la qualitat de l'ensenyament. Aquesta actuació crítica davant el projecte de reforma va possibilitar que el MEC oferís al marc de la Mesa Sectorial d'Educació algunes millores, que nosaltres consideràrem clarament insuficients i, per això, instàrem les organitzacions sindicals progressistes a mantenir una actitud ferma i decidida. Dia 10 de maig es va fer una jornada de protesta demanant una Reforma progressista.

Parallamps radioactius: L'STEI ha format part, des de la seva constitució, de la Coordinadora per al desmantellament dels parallamps radioactius, donant-li el seu suport actiu a la mobilització que va culminar en la convocatòria de vaga de dia 12 de juny.

L'acció sindical desplegada durant el curs 1989/90 ha donat alguns fruits i, com a mostra, en podríem destacar: la constitució de tribunals d'oposicions d'EEMM a Mallorca; la signatura del Conveni per a l'ensenyament en català entre el Govern Balear i el MEC, al mes de maig, fou la resposta a la proposta efectuada per l'STEI a ambdues administracions al febrer de 1989, perquè regulassin i impulsassin l'ensenyament en la nostra llengua; l'STEI va fer gestions davant tots els grups polítics amb representació parlamentària perquè defensassin el manteniment del plus d'insularitat al Congrés de Diputats.

L'acció desplegada per la nostra Confederació per a impulsar, a través de la iniciativa legislativa popular, la resolució legal de responsabilitat civil al curs 1987/88, va culminar amb l'aprovació durant el darrer curs d'una modificació dels articles del Codi Civil i del Penal que regulen aquest aspecte.

El fet més rellevant per al nostre Sindicat ha estat la culminació del procés d'unitat UCSTE-STEAC. La convocatòria i la celebració de dia 27 de maig del III Congrés de l'STEI que, sota l'*slògan* «**Enfortim el sindicalisme autònom i assembleari**», fou celebrat a Madrid durant els dies 1, 2 i 3 de juny. La nova **Confederació de Sindicats de Treballadors de l'Ensenyament** resultant esdevé la primera força sindical de l'ensenyament públic.

Ha estat un curs marcat per la concertació social que ha provocat que algunes organitzacions sindicals no fossin coherents en la defensa de l'escola pública i del conjunt dels seus treballadors. Els fruits de la concertació per als treballadors de l'ensenyament han estat minsos: 52525 PTA. com a *bufanda* i un sis per cent d'increment salarial, tot perpetuant el deute social, que fou el detonant de la vaga general.

L'STEI s'ha marcat unes línies d'actuació per al proper curs:

- a) La transparència informativa i d'actuació de la DP.
- b) Prosseguir en la reivindicació de plenes competències educatives per a la nostra CA a l'hora que exigirem mesures concretes en aquesta línia a ambdues administracions.
- c) Exigir al MEC la negociació dels temes pendents:
  - l'accés a la funció pública
  - la regulació de la jornada
  - completar l'homologació retributiva
  - elaborar un nou concurs de trasllat d'EEMM.
  - la regulació de les malalties professionals
  - totes les mesures i disposicions que comporti el procés de reforma educativa, al mateix temps que exigim la seva adequació a la nostra realitat nacional.

Aquests seran els eixos bàsics de la nostra actuació per a aquest curs que comença.

TREBALLADORS DE L'ENSENYAMENT CURRÍCULUM I REFORMA, ENTRE L'AUTONOMIA I LA PROLETARITZACIÓ (Continuació)

Jaume MARTÍNEZ BONAFÈ

6. Contradiccions i resistències.

Fins aquí he presentat un enfrontament dialèctic entre els dos extrems conceptuals d'autonomia professional i proletarització. No obstant això, a l'interior del conjunt de l'anàlisi sobre la proletarització, a diversos treballs dins l'àmbit de la sociologia crítica del currículum, s'observa un plantejament no determinista d'aquest enfrontament. És a dir, el procés de proletarització inclou contradiccions que han donat lloc a les denominades teories de la resistència. El professorat no té perquè assumir de forma determinista els condicionaments polítics i institucionals que el fa actuar com a reproductor de l'ordre social. A la seva pràctica quotidiana s'observen diferents maneres de *resistència* i *contestació*. Per altra banda, el sistema presenta contradiccions a la lògica del control tècnico-pedagògic i a l'ideològic-polític, contradiccions que es posen de relleu a la pròpia configuració de la força de treball del professor.

L'argument que vull defensar és que *les pràctiques de resistència* als processos de proletarització s'han de veure no només al nivell estructural del control sobre la força del treball, sinó fonamentalment a l'ús pràctic d'un coneixement emancipador respecte de les formes dominants en què se satura la consciència individual del professorat.

7. El currículum deliberatiu i la renovació pedagògica com a pràctica teòrica organitzada.

Hem vist que el discurs institucional de l'autonomia s'enfronta, a la pràctica, a les anàlisis de la proletarització docent. No hi ha autonomia professional si els professionals tenen manca de poder per decidir sobre pràctiques regulades des de l'exterior del propi sistema d'ensenyament. I que un sector del professorat genera pràctiques de resistència, tot aprofitant les fissures del procés de control. L'autonomia és, doncs, un procés de conquesta professional que fa referència a plantejaments **crítics** i **reflexius**.

Però convé recordar que no hi ha models ideals de professor al marge dels contextos o marcs que regulen el lloc de treball del professor i això no depèn tant de models teòrics com dels límits i possibilitats de la pràctica. I entre aquests contextos, el currículum, com a concreció d'una determinada pràctica docent, és un àmbit privilegiat per a l'anàlisi.

La tesi que vull defensar és que només és possible de pensar i dissenyar estratègies d'autonomia professional des d'un plantejament deliberatiu i crític del currículum.

Vist que el discurs de l'autonomia s'ha desplegat d'una manera paral·lela a la proposta de reforma del currículum, confrontaré les possibilitats reals de l'autonomia del professorat amb alguns dels elements més significatius d'aquesta nova proposta curricular.

La proposta de reforma del currículum parteix dels quatre interrogants clàssics:

1. Què ensenyar? La resposta informa sobre objectius i continguts.
2. Quan ensenyar? Manera d'ordenar i desplegar objectius i continguts.
3. Com ensenyar? Planificació de les activitats per assolir els objectius.
4. Què, com i quan avaluar? Fet que permet de jutjar si els objectius s'han assolit.

La manera en què, a la proposta del MEC, es concreten les respostes és:

«El currículum expressa intencions educatives. Aquestes haurien de reflectir, en definitiva, les intencions de la societat envers l'escola en un determinat moment històric». Més endavant s'hi defensa la idea d'un currículum comú per a tot l'Estat, si bé s'hi argumenta que sigui prou obert per a permetre la intervenció de les comunitats autònomes amb competències educatives, respectar el pluralisme cultural, etc. S'hi afegeix que «renunciar a una proposta oberta anul·laria l'autonomia dels docents que es convertirien en simples executors d'un pla prèviament establert. La professionalitat dels docents exigeix que aquests desenvolupin un paper fonamental en les decisions relatives als objectius i continguts de l'ensenyament...».¹

Vegem si aquesta darrera afirmació queda reduïda als límits ideals del discurs institucional o, contràriament, adquireix en la forma que es concreta la pràctica, la seva autèntica veracitat.

El currículum assoleix, segons la proposta del MEC, tres diferents nivells de concreció: a) Disseny curricular bàsic (DCB). b) Projecte curricular de centre. c) Les programacions de l'aula.

El disseny curricular bàsic concreta, en una seriació d'objectius i continguts, les diferents àrees de coneixement. Hom distingeix, al contingut de cada matèria, fets, conceptes, procediments, valors i actituds.

El que se suggereix com a prescripció administrativa és el resultat de l'esforç d'**experts** en les diferents àrees per a regular i desplegar allò que hom considera substancial en cada disciplina.

A més a més del caràcter prescriptiu d'objectius i continguts, se senyala al document del MEC el caràcter orientador per al professorat que té el DCB. Vegem, aleshores, on queda l'autonomia professional en aquest primer nivell de concreció.

Autonomia professional significa capacitat de discutir i jutjar amb altri la selecció i organització del coneixement curricular; no donar per suposat res que no hagi estat confrontat amb la prova de la pràctica reflexiva; adoptar una actitud ètica respecte a la construcció del coneixement escolar, i significa a més a més, que la instància de decisió política reconeix al marc deliberatiu dels professionals pràctics un punt

(1) MEC (1988, pàg. 26). Traducció de PISSARRA.

de referència fonamental per a les decisions prescriptives.

Però com que vivim, des de la sociologia crítica del currículum, el debat sobre el coneixement i el seu tractament curricular, no és un fenomen marginal a interessos polítics, culturals o econòmics.

Els significats d'autonomia han de creuar-se amb els interessos que escapen a l'estricta marc del debat tècnico-pedagògic i allò que suggereix el creuament és que el **nivell real** de participació queda fortament reduït, instaurant-se un primer nivell de determinació de la pràctica docent en què altres agents marginals al professorat -burocràcia institucional, acadèmics i especialistes en àrees de coneixement- tenen en llurs mans el poder de decisió sobre el currículum. La pràctica professional, en aquest nivell, és bàsicament una pràctica proletaritzada al sentit de desposseïció de la capacitat de decisió.

S'hi evidencien dos àmbits separats de la pràctica curricular. Un d'extraescolar -al qual correspon l'elaboració del DCB- i un altre, l'escolar, al qual queda desplaçat i reduït el treball de la seva reproducció tècnica; dit d'altra manera, la reforma no qüestiona la perspectiva tècnica i burocràtica del currículum que situa la funció docent com un procés d'acomodació tècnica a models pensats a l'exterior de la pràctica educativa.

Per altra banda, hi ha un nivell de concreció de la pràctica curricular més potent en la determinació del treball dels professors: la traducció en materials del marc curricular prescrit. I allò que les anàlisis suggereixen, com ja he assenyalat, és que l'esmentada concreció es efectuada en nivells externs a la pròpia escola i respon a interessos polítics i econòmico-comercials.

La proposta de Reforma del currículum planteja en aquest punt un significatiu viratge. Al document de 1987 sobre Reforma es planteja un segon nivell de concreció en termes de «projectes curriculars», la qual cosa podria suggerir aproximacions interessants a enfocaments curriculars deliberatius en què existeixen exemples pràctics de maneres diferents d'elaboració, presentació i ús del material curricular. No obstant això, al document de 1988 és substituït pel de projecte curricular de centre. A les pàgines que li dediquen cercaré indicadors d'un possible canvi de política al nivell de materials.

Hom diu:

- Els materials han d'*ajudar* el professor de passar del DCB al PCC.
- Els professors han de *triar* els que millor els serveixin per a assolir els objectius assenyalats.
- El professor ha de conèixer i *tenir accés* a una àmplia gamma de materials.
- Els materials es poden aplicar directament a l'aula o tenir-se com a referència per a una posterior elaboració pel professor.
- Les fonis de materials són dues: els elaborats per grups de professors (MRP, CEP...) o els que *potenciarà* el Ministeri per a *il·lustrar* el DCB.
- La producció i difusió es farà en col.laboració amb les *editorials de llibres de text*, amb la finalitat que *l'oferta que arribi al professorat* sigui coherent amb el DCB.

- Els materials curriculars poden acabar convertint-se en *el referent curricular per excel·lència*.

Quina és la significació explícita -però també oculta- de la política dels materials? D'entrada, continua en vigor l'antiga O.M., per la qual el MEC s'atorga la capacitat jurídica d'autorització de tots els materials curriculars que s'usin a les aules i allò que el discurs anterior refereix és coherent amb el manteniment de la citada Ordre, al menys en les dues següents vies d'interpretació:

- En primer lloc, el professor és un usuari del material. La capacitat d'elaboració escapa dels seus marges d'autonomia. La cita als MRP i CEP pot ésser qualificada com a innocent o insultant. Innocent perquè, com indiquen diferents anàlisis, el control del mercat de producció i distribució del material curricular es troba en les mans de les potents editorials, que desplacen aquests grups a un nivell purament testimonial i voluntarista o resistent i marginal. Insultant si es contrasta amb la política de desmobilització que l'Administració duu a terme durant el període en què s'edifica la Reforma.
- En segon lloc, el material codifica la política prescriptiva sobre el currículum. Si el professor ja havia estat desplaçat d'aquest primer nivell, i aquí es troba el material ja codificat, la seva autonomia en el seu ús queda reduïda a decisions que en cap cas alteren aqueixa funció codificadora. A més a més, aquesta codificació produeix una relació alienada del professor amb el coneixement, precisament perquè legitima un tipus i ús de coneixement i per aquesta mateixa raó n'il·legatitza d'altres. La meua intenció, després de tot això, és

demostrar que hi ha contradiccions entre el marc de desplegament curricular tecnicista i la presència del discurs de l'autonomia professional.

l'anàlisi assenyala la incapacitat dels professors per a decidir sobre condicions de la seva vida laboral que se situen fora de l'estricta marc tècnic del treball, és a dir, incapacitat per a decidir sobre la forma en què es manifesta l'esfera política de dominació a l'ensenyament. Els estudis sobre proletarització i desqualificació vénen ara a reforçar la tesi.

Cloure aquí el tema suposaria reduir el plantejament a un postulat mecanicista, a la meua manera de veure, erroni. Per una banda, el sistema presenta fissures i contradiccions ja esmentades i, per altra, l'activitat teòrico-pràctica dels professors no és determinada mecànicament per les regles institucionals del poder. Hi apareixen esclatxes, ruptures del discurs, formes de resistència que fan difícil de mantenir l'anàlisi sobre la base del vell binomi: burgesia-proletariat. Això té els següents significats:

- a) Hom no pot parlar dels professors en general, al seu interior existeixen distints interessos cognitius i socials des dels quals s'orienten sabers diferents i, fins i tot, contradictoris. La pràctica dels nostres MRP evidencia un nivell d'autoreflexió i crítica.
- b) El currículum com a pràctica és el marc on s'evidencien les contradiccions i resistències anunciades. El domini de la tecnologia no exclou la deliberació. I el professionalisme es fa pràctic i s'enfronta a la seva pròpia configuració ideològica institucional als espais deliberatius del currículum. Tot tornant als MRP, la seva reivindicació d'una relació qualitativament diferent amb

la cultura, l'elaboració de materials des d'una perspectiva crítica i emancipatòria i una pràctica, socialment compromesa, a les aules són referents significatius d'aquest territori curricular deliberatiu.

- c) L'espai deliberatiu és una conquesta de la pràctica teòrica organitzada. El que m'interessa d'aquest plantejament és que suggereix una perspectiva diferent d'anàlitzar la dicotomia entre individualisme professional i organització de professionals. El discurs del professionalisme potencia, en la pràctica, sortides individuals i acrítiques, i basta reflexionar sobre les actuals propostes del MEC sobre Formació Permanent per a comprovar l'«escepticisme de les aules» que s'està fomentant. Contràriament, la idea de comunitats crítiques assenjala la necessitat del canvi des d'alternatives col·lectives basades en la investigació crítica dels problemes de la pràctica.

Bibliografia:

- APPLE, M.W. (1986) *Ideologia y Currículo*. Akal, Madrid
- APPLE, M.W. (1987) *Educación y Poder*. Paidós/MEC, Madrid.
- APPLE, M.W. (1987) «El marxismo y el estudio reciente de la educación», a *Educación y Sociedad* núm. 4 pp. 33-52. Akal, Madrid
- APPLE, M.W. (1989) *Maestros y Textos*. Paidós/MEC, Madrid
- CARR, W., KEMMIS, S. (1987) *Teoría crítica de la educación*. Martínez Roca, Barcelona
- MARTÍNEZ BONAFÉ, J. (1989) *Renovación Pedagógica y Emancipación Profesional*. Universitat de València. València.

LLIBRES DE TEXT

LLIBRERIA GENERAL

I CARTES NAUTIQUES

C. ARABI 12 - 14 TFNO. 72 56 16

07003 PALMA DE MALLORCA

biolinea sa

MATERIAL DE LABORATORIO

MICROSCOPIOS
PREPARACIONES MICROSCÓPICAS
PRODUCTOS QUÍMICOS
REACTIVOS
MATERIAL DE VIDRIO
MATERIAL DE PLÁSTICO
MOBILIARIO
ETC.

C/ Pedro Martel, 38
Telfs. 75 78 70 - 75 13 97
FAX 75 78 70 - PALMA

UNA EXPERIÈNCIA DIDÀCTICA PER A GENT AVENTURERA

Està demostrat que el professional del món de l'ensenyament necessita, de cada vegada més, desenvolupar la seva capacitat imaginativa per a estimular l'entusiasme i l'interès dels seus alumnes.

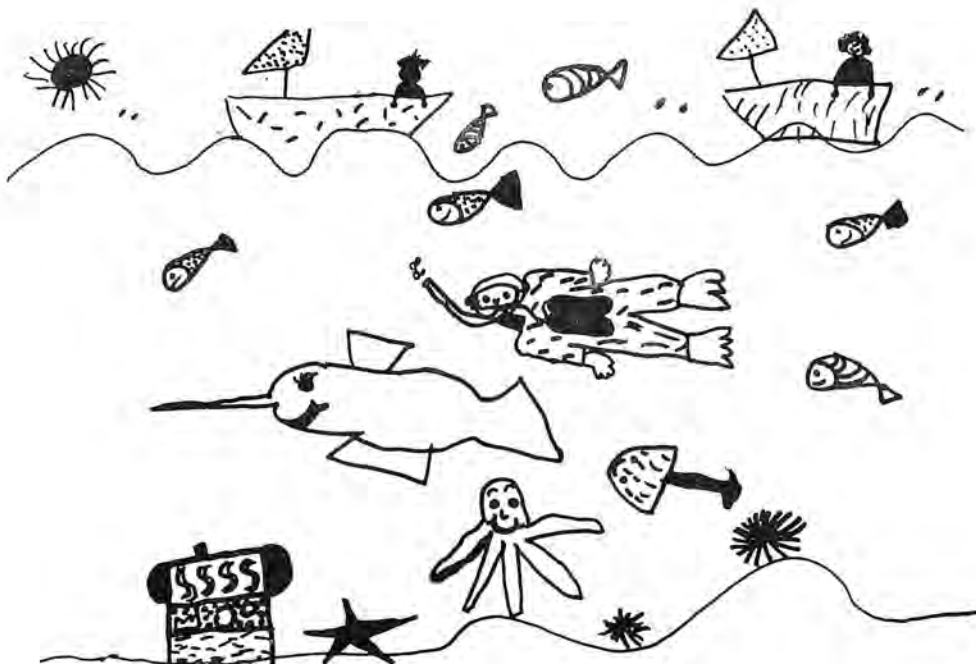
El més difícil encara, el triple salt mortal sense xarxa es torna imperatiu quan es tracta d'expulsar de l'aula el virus més perillós: l'avorriment acompanyat de les seves múltiples manifestacions, tals com somor, badalls, sospirs perllongats, mirades indiscretetes al rellotge...

Des de les planes de «PISSARRA» us volem presentar la possibilitat de dur a terme una experiència que, probablement, com a activitat

didàctica, no s'ha realitzat mai, però que és factible i que, segurament, entusiasmarà tots els que la compartiran.

Ingredients necessaris: un grup d'alumnes de 3er. de BUP o de COU de Ciències que tinguin al seu programa de curs les assignatures de ciències naturals i de física i química. Dos o més professors de les respectives matèries disposats a treballar coordinadament.

Activitat: **un curs de submarinisme**. Pot fer-se complet de forma intensiva en una setmana. Fer un curs de submarinisme esdevé una experiència apassionant i inoblidable. Deixant a part la contemplació de la bellesa del fons marí, en aquest curs s'aprèn a compartir l'aven-

A L'ENSENYAMENT, TU DECIDEIXES

tura amb el company, ja que la primera norma de seguretat és: **no has de fer mai submarinisme tot sol**. La teva parella ha de preocupar-se constantment de tu i, mitjançant els senyals apresos, ha de comprovar que tot va bé o, en cas contrari, prestar-te el seu auxili i viceversa.

El curs de submarinisme consta d'apartats teòrics i pràctics. Els primers són imprescindibles, no només per entrar en contacte amb els diversos objectes que formen el material i el seu funcionament, sinó també per aprendre com l'organisme ha d'acomodar-se a les diferents condicions que suposen la profunditat i a saber estar dins un mitjà radicalment distint a l'habitual: la mar.

És aleshores quan molts dels conceptes que s'estudien fredament a l'aula adquireixen un interès inusitat, ja que del seu precís coneixement depèn la pròpia seguretat: profunditat, pressió, volum, pes, flotabilitat, composició de l'aire, elements d'aquest que, depenent del nivell de profunditat o del temps que duri la immersió, esdevenen nocius, fórmules per a contrarestar els seus efectes; funcionament de l'organisme humà, sistema respiratori, estructura de l'oïda i les seves connexions amb les altres parts del cos, alteracions que hom pot sofrir i com evitar-les o compensar-les... A tot això cal afegir-hi l'estudi concret de la flora i fauna marines que, després d'un treball previ a la classe seran comprovades directament durant els períodes d'immersió.

Hom hi gaudeix d'una calma i relaxació inigualables fins a tal punt que es converteix en la millor medecina contra l'*stress*. No és estrany, doncs, que l'experiència creï adeptes.

Tant de bo que hi hagi un grup que s'animi a viure l'aventura i pugui contar-nos-la des de les planes de «PISSARRA».

Llibreria

esago

Llibreria general
Llibres en català i castellà
Idiomes
Enciclopèdies
Temàtica regional.

Plaça Bisbe Berenguer de Palou, 11A
(Plaça dels patins)
07003 PALMA. Tel. 71 44 54

escuela
infantil
PŌPĒYĒ

PERSONAL ESPECIALIZADO

SERVICIO COMEDOR

- ENSEÑANZA PREESCOLAR
- SEGURO MEDICO
- HORARIO DE 8 A 20 HORAS

C/. Maestro Chapi, 42 - Tel. 27 43 09
ES VIVERO-PALMA

A L'ENSENYAMENT, TU DECIDEIXES

EXPERIÈNCIES DINS L'AULA: L'IMPRESIONISME

Durant el curs 89/90, un grup de professors de Literatura espanyola i Art de l'I.B. Ramon Llull de Palma, es va plantejar la possibilitat de dur a terme una experiència didàctica conjunta i interdisciplinària adreçada als alumnes de COU.

La seva intenció era, no tant sols analitzar el moviment impressionista, el primer dels moviments d'avantguarda que, des de finals del segle XIX, varen obrir noves perspectives a l'art del segle XX, sinó també, aprofitant el seu reflex en diversos camps culturals, fer veure a l'alumne que els temes no s'han d'estudiar en compartiments tancats de cada assignatura i amb programes inamovibles. Per això, el projecte inicial es va ampliar a altres àrees, fins i tot d'assignatures no obligatòries a COU, però treballades a altres cursos, que permetrien una major comprensió del tema. Es varen unir al projecte els seminaris de Música, Física i Dibuix.

El projecte tenia com a objectiu fonamental afavorir un aprenentatge actiu, dinàmic, creatiu i amè que trencàs la monotonia de les classes magistrals i permetés que els alumnes poguessin aplicar els conceptes teòrics a les seves pròpies creacions.

Projecte pedagògic inicial

Activitats:

1. Impressionisme a Mallorca: continguts teòrics, projecció de diapositives, visita a galeries d'art, estudi de l'obra pictòrica

d'Anglada Camarasa^(*).

2. Lectura i comentari a classe de poemes i fragments narratius d'autors castellans.
3. Lectura i comentari a classe de poemes i fragments narratius d'autors catalans^(*).
4. Projecció de diapositives de temàtica impressionista acompanyades de fragments musicals de Ravel i Debussy.
5. Estudi i comentari de les teories de la Gestalt, cromatisme i percepció.
6. Creació d'una obra pictòrica partint de les teories estudiades als apartats anteriors.
7. Cinema i literatura: visionar una pel·lícula de l'escola impressionista francesa dels anys 20^(*) comentari de poemes impressionistes francesos de final de segle (Rimbaud, Mallarmé) i un fragment de *À la recherche du temps perdu* de Marcel Proust; comparar les tècniques emprades per a la realització de la pel·lícula amb els fragments literaris.
8. Experimentació literària: descripció im-

(*) Algunes de les activitats incloses en aquest projecte no es varen dur a terme i foren substituïdes per altres de noves: els fons del Museu Anglada Camarasa de Pollença no es varen poder veure perquè estaven en obres; els alumnes varen veure i, posteriorment, en feren un col·loqui, la pel·lícula *El loco de pelo rojo* (Van Gogh) perquè no es va trobar cap pel·lícula impressionista dels anys vint; no va ésser possible de realitzar les activitats de Literatura catalana.

pressionista d'un paisatge o d'una persona; creació d'un poema.

9. Viatge a París:

dia 1er.: Visita al Musée d'Orsay i Quartier de Montmartre.

dia 2n.: Visita al Musée de l'Homme i Musée d'Art Moderne.

dia 3r.: Visita a l'Ile de la Cité, l'Ile de St. Louis, Tour Eiffel i Musée Rodin.

dia 4t.: Visita a la Ciutat de la Ciència a la Villette per a estudiar les teories de la percepció.

La metodologia i desenvolupament de l'experiència va esser molt senzilla i s'estructurà en tres fases:

1ª (Dues setmanes) Informació teòrica sobre el moviment impressionista:

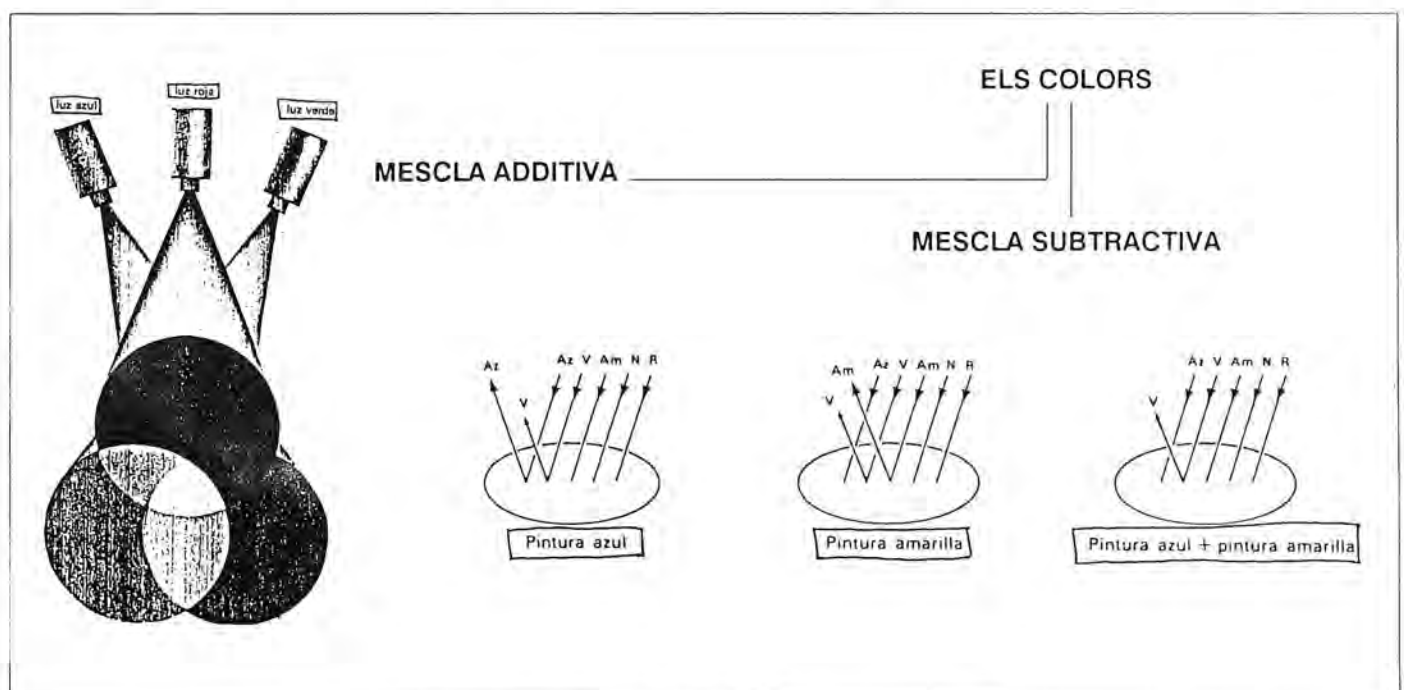
- en general
- context històric
- en pintura
- nous descobriments físics en la

segona meitat del s. XIX

- en Literatura
- en Música

Es va dedicar el mínim de temps possible a la informació teòrica a cada classe per tal de treballar amb material gràfic pràctic:

- Diapositives, gravats a la classe d'Art
- Gràfics i experiments a Física amb les teories del color, percepció, imatges estàtiques i amb moviment, llum, etc. Es va emprar com a materials: llanternes, paper de cel·lofana de colors, pintures, pantalla...
- Texts en Literatura: Baudelaire, Verlaine, Juan R. Jiménez, Antonio Machado, Virginia Wolf, Marcel Proust, Gabriel Miró, Pérez de Ayala i Azorín.
- Es va aprofitar l'avinentsa de l'estrena de la pel·lícula *La Passió de Camille Claudel* per anar a veure-la i després comentar-ne els següents aspectes: ambient de l'època, dades històriques, mentalitat, personatges, etc. Així ma-

teix es va visitar l'exposició organitzada per «Sa Nostra» sobre pintura mallorquina del Renaixement fins al post-impressionisme.

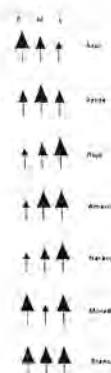
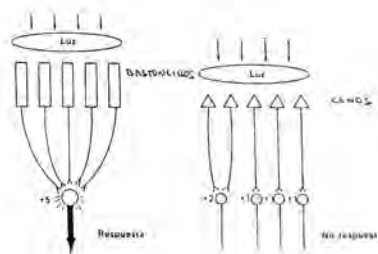
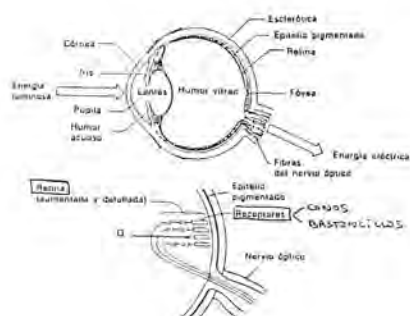
2ª Després d'aquesta fase d'informació, es va realitzar el viatge a París, per a visitar fonamentalment el Musée de la Gare d'Orsay, on hi ha exposades les principals obres dels més importants pintors impressionistes i post-impressionistes; també la ciutat de la ciència, on les teories de la percepció de la llum, el color, les formes són presentades d'una manera lúdica i pràctica que permet als alumnes la seva manipulació i comprovació i el Musée Rodin, on es troben les millors obres de Rodin i de Camille Claudel, la qual cosa permetia de reforçar la informació obtinguda a través de la pel·lícula. El propi viatge ja

era prou motivador per despertar l'interès de l'alumnat, desenvolupar la seva capacitat d'observació i captació cultural i per afavorir la convivència entre professorat i alumnat.

3ª Fase creativa. Com a resultat de la tasca desplegada anteriorment, es varen dur a terme tota una sèrie d'activitats creatives per part de l'alumnat:

- Pintar quadres impressionistes emprant la tècnica pròpia d'aquest moviment i basant-se en les sensacions que els produïen els quadres que han creat escola.
- Fer poemes, descripcions i narracions impressionistes, els millors dels quals es varen llegir i comentar a classe.

L'ULL i els COLORS

- Muntar una exposició a l'institut de tot el material confeccionat pels alumnes: fotografies fetes a París, material gràfic aconseguit per ells (targetes, fulletons, treballs...), els quadres, els textos literaris i els treballs d'art, exposició que fou molt admirada i aconseguí despertar l'interès de la resta dels alumnes de l'institut. Finalment es va realitzar un control de coneixements.

Els resultats foren molt satisfactoris. Va esser una sorpresa agradable comprovar la inspiració, capacitat artística i lúdica dels alumnes i la seva conversió en actius creadors del seu propi aprenentatge.

Bibliografia:

Literatura:

- DENVIR, Bernard: *El impresionismo*, Ed. Labor.
- DE MICHELI, Mario: *Las vanguardias artísticas del siglo XX*, Alianza Editorial.
- AMORÓS, Andrés: *Introducción a la novela contemporánea*, Ed. Cátedra.
- BAQUERO GOYANES: *Azorín y Miró: perspectivismo y contraste*, Ed. Gredos.
- GULLÓN, R.: *La novela lírica*, Ed. Cátedra.
- VILLANUEVA, D.: *La novela lírica*, Ed. Taurus.
- ROMERA CASTILLO, J.: *Didáctica de la lengua y la literatura*, Ed. Univ. de València.
- RINCÓN, F. i SÁNCHEZ ENCISO, J.: *Útiles para taller de novela y poesía*, Ed. PPU.

Física i Química:

- GOLDSTEIN, B.: *Sensación y percepción*, Ed. Debate.
- CALVANI, P.: *Juegos científicos*, Ed. Pirámide.

- MALINS, F.: *Mirar un cuadro*, Ed. Blume.
- TREVOR-WILLIAMS: *Historia de la tecnología*, Ed. s. XXI.

Art:

- REWARD, John: *La historia del Impresionismo*, Ed. Seix & Barral.
- REWARD, John: *El postimpresionismo*. Alianza Editorial.
- FISHER, Ernest: *La necesidad del arte*.
- GALLEGO, J.: *La pintura contemporánea*. Salvat. Biblioteca básica.
- GAUNT, William: *Los impresionista.s*. Ed. labor.
- LASSAIGNE, Jacques: *El impresionismo*. Ed. Aguilar.
- ROMERO BREST: *La pintura europea contemporánea* Fondo de cultura económica.
- CHENEY, S.: *Historia de la pintura moderna*. Seix & Barral.
- JALARD, M.: *El postimpresionismo*. Ed. Aguilar.

Seminaris

- Història i Art: Montserrat Farràs i Julio Jurado.
- Literatura castellana: Francisca Vañó.
- Música: Joan Moll.
- Dibuix: Joan Terrassa.
- Física: Joana Calafat.

Coordinadors: Francisca Vañó,
Julio Jurado
i Montserrat Farràs.

Si esteu interessats a obtenir més informació, us podeu posar en contacte amb Francisca Vañó o Julio Jurado que posen a la vostra disposició el material emprat, així com els treballs dels alumnes.

Oferta especial per a afiliats
de l'STEI tot un ordinador
PC compatible des de
128.000 pts

MAC I N F O R M A T I C A

C/ Cecilio Metelo, 7. Tel: 971/72 13 77

Fax: 971/72 79 02 (07003) PALMA DE MALLORCA

Tulop® computers

NOVETATS OCTUBRE-NOVEMBRE IDIOMES

Material complementari BUP - COU

Colecció FEEDBACK TASK - BASED LANGUAGE TEACHING

- 2ª EDICIÓ VERBOS CONFLICTIVOS I

- PALABRAS CONFLICTIVAS I

Autor: Alex F. Schauten

Material complementari d'EGB

REMEDIAL CARDS I

Autors: Camen Bermejo, Maria Dolores Ceva i Zohreh Poroughi

Prensa Universitaria

C/ Terra Santa, 5. 07001, Palma de Mallorca
Tel. 72 06 96

A L'ENSENYAMENT, TU DECIDEIXES

LOGSE. EL NOU REPTE; EL DESPLEGAMENT DE LA LLEI

La Llei d'Ordenació General del Sistema Educatiu ja ha superat tots els tràmits parlamentaris i, per tant, resta només la seva publicació al BOE perquè comenci a entrar en vigor.

Des del curs 1983-84 estem parlant de reforma educativa. Des de llavors han canviat bastant els plantejaments del MEC i han succeït prou coses com per provocar entre el professorat, en general, un cert escepticisme.

A la fi hi ha una llei, però és ara quan comença el moment clau. Amb el desplegament de la Llei és quan s'aniran concretant i definint multitud d'aspectes que són els que, de fet, ens permetran de definir la Llei com un fracàs o un encert.

Tothom reconeix a hores d'ara la necessitat d'una reforma del Sistema educatiu. De l'anàlisi de la situació actual de l'educació difícilment se'n pot extreure una conclusió contrària. Però el plantejament, l'abast i l'orientació d'aquesta reforma s'hauria pogut plantejar d'altres maneres. És per això que hem de reconèixer com un fet positiu que el Ministeri hagi optat per un plantejament progressista, innovador i en sintonia amb els que es fan a Europa.

Si cercam les motivacions últimes del Govern a l'hora d'engegar aquesta reforma veurem que són més de tipus econòmic que pedagògic. Totes les reformes educatives que s'han fet des de la implantació de l'ensenyament obligatori han anat en el sentit d'adequar el sistema educatiu a les necessitats del mercat de treball i del sistema productiu.

Crec que aquesta no n'és una excepció, però també pens que s'ha de constatar que l'abast de la reforma és molt més ambiciós i que dels diferents plantejaments possibles s'ha decidit per un que està, almanco teòricament, en consonància amb la tradició del moviment renovador dins l'àmbit educatiu.

Hi ha una sèrie d'aspectes de la LOGSE que són ben positius. D'una manera ràpida en podria citar els següents:

- L'ampliació de l'escolaritat obligatòria i gratuïta fins al 16 anys.
- L'adequació de les distintes etapes educatives a les etapes evolutives dels infants i adolescents.
- La promoció d'una important renovació de continguts i de metodologies (currículum obert, obligada relació escola-entorn...)
- El plantejament d'una sèrie de qüestions que afecten la qualitat de l'educació i no només la quantitat com fins ara:

- introducció seriosa de noves àrees (educació física, música, idiomes...)
- millorament de les ratios alumnes/aula.
- planificació de la formació del professorat, etc.

De la mateixa manera, no puc deixar de citar alguns aspectes que considero negatius:

- El manteniment de dues vies pel que fa a la formació inicial del professorat

(mestres i llicenciats). No recull la llarga reivindicació del cos únic d'ensenyants amb una formació inicial en una única facultat d'educació.

- La no ampliació de l'escolarització per davall dels sis anys i el fet de deixar el període 0-3 anys excessivament en mans de la iniciativa privada.
- L'obsessió homologadora que fa impossibles els dissenys educatius propis per a cada CA.
- La manca de concreció d'una sèrie d'aspectes referents a mitjans per a l'aplicació de la Llei. Manca una llei de finançament.

Però amb la constatació de tot això i prou, no ens podem donar per satisfets. Vet aquí un seguit de qüestions, el desenvolupament de les quals pot posar en perill el sentit de la reforma.

1. El currículum

Partint del principi que un currículum obert és molt més avantatjós que un de tancat, no hem de perdre de vista el problema de la manca d'experiència de la major part del professorat en aquest sentit. Front a aquesta situació es dibuixa un perill evident: que els que acabin tancant el currículum no siguin els professors o claustrals, sinó les editorials de llibres de text. Pensau que fàcil és per a un professor triar un llibre de text en lloc de confeccionar el seu propi currículum a partir d'unes premisses molt generals. Si això és així, aquest simple fet suposarà que un objectiu tan important com la reforma metodològica se n'haurà anat en orris. Pens que per a evitar-ho és imprescindible, aquí i ara, prendre dues mesures molt concretes:

- establir un nivell de concreció curricular intermedi, entre el general i el de cada centre, per a la nostra CA i
- controlar des del principi l'edició de material didàctic, afavorint la producció d'una sèrie de materials d'aula polivalents i de consulta i evitant els llibres de text.

Pel que fa als dissenys curriculars bàsics (DCB), és lamentable l'immens retard que duu la Conselleria d'Educació en la publicació del DCB de Llengua catalana. Pensem que aquest trimestre s'acaba el període de debat del DCB i encara el desconexim.

2. Formació del professorat

És positiva la introducció a la Llei de la disposició addicional 12^a, referida a la creació de centres superiors de formació del professorat, que s'han d'encarregar de la formació, tant inicial com permanent, dels docents. Com moltes altres disposicions que han estat concessions fetes per aconseguir el consens parlamentari, no es concreta gens. Dissortadament no s'ha aprofitat l'avinentesa de la reforma dels plans d'estudis universitaris per aconseguir una coordinació entre els dos processos de reforma.

Tal com estan les coses, aquests possibles centres no rombran la situació de doble titulació, contra la que s'ha de lluitar si volem evitar l'actual infravaloració d'una etapa educativa en relació a una altra i la possibilitat d'enfrontaments corporatius que tot això pot provocar entre els ensenyants. Hem de continuar exigint una formació inicial de llicenciatura per a exercir la docència a tots els nivells, amb les lògiques especialitzacions per a cada etapa educativa.

Pel que fa a la formació permanent, el gran perill és que continuï essent voluntarista. Per evitar-ho, s'han de prendre mesures perquè les activitats de perfeccionament es realitzin majoritàriament dins l'horari de treball, s'ampliïn i facilitin els períodes sabàtics i la possibilitat que els mestres accedeixin als estudis de llicenciatura i, finalment, es donin estímuls al professorat.

Però no es pot concebre la formació permanent com una pràctica individual del professorat. Tots sabem que els avanços veritables són els que impliquen tot un centre. Aquest hauria d'esser el punt de referència de la formació: moltes innovacions afecten el context organitzatiu, un professor aïlladament no pot canviar les estructures, dins els claustres s'han de promoure debats pedagògics. Per altra part, és un fet demostrat que el *cursetisme*, molt sovint, no té una traducció en cap canvi significatiu dins les aules.

Els plans de formació s'haurien d'elaborar partint de les necessitats dels centres i de les que presentin organitzacions i institucions (MRP, sindicats, distintes associacions i administracions...). És per això que és important que els CEP no siguin únicament instruments al servei de l'Administració educativa, sinó que conservin el paper de representació democràtica que permet de donar una millor resposta a les necessitats detectades des de baix.

Finalment, és just que es reconegui el paper que han tingut les escoles d'estiu i els MRP com a capdavanters de la formació permanent del professorat i que rebin el màxim suport de l'Administració.

2. Descentralització

Per a dur endavant una reforma educativa que respongui realment a les necessitats de

cada lloc en concret, objectiu clarament definit a la lletra i esperit de la LOGSE, és imprescindible aconseguir un nivell important de descentralització de les decisions i accions en matèria educativa:

- S'ha de promoure una major autonomia dels centres educatius no només en els aspectes curriculars, sinó també pel que toca a la gestió econòmica i infraestructura. Hem d'anar molt alerta amb la figura de l'administrador, que ha d'estar en tot moment sotmès a les directrius del consell escolar.
- S'ha de desplegar, urgentment, l'article 58.5 referent a l'organització territorial de molts aspectes de l'Administració educativa en àmbits inferiors a la província. És profundament injust l'actual manteniment d'una estructura descaradament centralitzada a Palma. S'han de constituir delegacions a Menorca i Eivissa, que actuïn de forma autònoma per donar resposta a les diferents realitats i necessitats de cada illa.
- Finalment, no podem passar per alt la necessitat de transferències en matèria educativa a la nostra CA i consells insulars. S'han de deixar de banda els interessos partidistes a fi d'aconseguir un sistema educatiu que respongui als interessos i necessitats de les nostres illes, cosa que, vista l'experiència de tants d'anys i la realitat actual, només és possible amb la consecució de les esmentades transferències.

4. Professorat

El MEC anuncia la potenciació d'equips estables de professors per afavorir una reforma amb èxit. Crec que aquesta mesura seria positiva si s'aconsegueix que els equips ho siguin realment. L'estabilitat no és cap garantia de coherència o cohesió. Mentre l'antiguitat sigui el factor determinant per damunt la coherència pel que fa als plantejaments didàctics, difícilment es poden crear equips de professors.

Per altra part, és imprescindible l'establiment d'un sistema racional i eficaç de control de la tasca docent, cosa que va en benefici del necessari increment de prestigi dins la nostra professió. En el benentès que s'ha de fer amb totes les mesures necessàries per evitar les arbitrietats d'altres temps.

Dins aquest apartat no puc deixar de citar la qüestió de les habilitacions i les adscripcions. L'aplicació d'aquests processos ha estat senzillament caòtica, especialment pel que toca a les habilitacions provisionals per a català. Per què només hi ha habilitacions provisionals per a aquesta àrea? Per què s'han hagut d'incomplir tota una sèrie de normatives tant del MEC com de la CA?

5. El finançament

L'aplicació de la reforma educativa tal com està plantejada implicarà una forta injecció de mitjans econòmics. La valoració apareguda inicialment al *Llibre Blanc* és evidentment insuficient; de fet, el mateix ministre d'educació ja ha corregit les xifres a l'alça i crec que les hauran de tornar a corregir si volen una aplicació correcta de la reforma, a fi que no torni passar el mateix que amb la LGE de 1970.

Josep GOMILA i BENEJAM

NUEVOS CAJEROS AUTOMATICOS DE "SA NOSTRA"

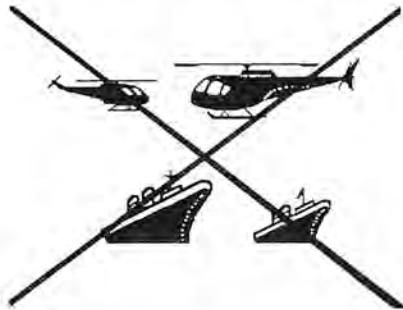
Ventajas a la Vista

"SA NOSTRA"
CAJA DE BALEARES

A L'ENSENYAMENT, TU DECIDEIXES

PER LA PAU AL GOLF PÈRSIC

La immensa majoria de l'opinió pública mundial condemna la invasió de Kuwait per l'Iraq. És inadmissible la violació de la sobirania d'un país mitjançant la coacció i la força. I molt més si l'agressor és també un repressor de nacionalitats i de l'oposició democràtica del seu propi país, especialment manifestada en la utilització d'armes químiques contra el poble del Kurdistan.

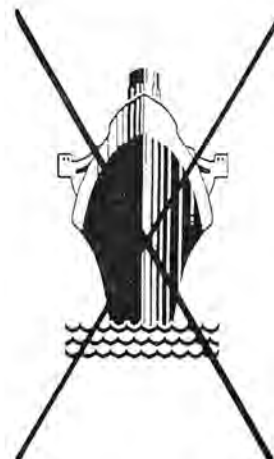
No obstant, l'evidència d'aquests fets, no justifica el maniqueisme amb el qual es pretén de legitimar l'escalada bèl·lica a la zona, precisament per part dels països que han col·laborat àmpliament al seu armament. Les invasions de Granada i Panamà, les agressions a Nicaragua, les repressions de la «Intifada», no han mobilitzat cap exèrcit per a defensar els drets dels pobles acuitats.

Per tot això, ens oposam a l'escalada de la tensió bèl·lica al Golf, a la col·laboració política del Govern espanyol a la mateixa i proposam:

- a) Establiment de mesures econòmiques i polítiques front a Iraq per la seva invasió de Kuwait i retorn a la situació anterior a la invasió.
- b) Estimular la celebració d'una Conferència Internacional de la zona, que tingui present la globalitat dels problemes de l'àrea, especialment la resolució de la Causa Palestina.

- c) Donar suport a l'oposició democràtica d'Iraq i als drets nacionals del poble kurd.
- d) Demanar la retirada de les flotes de guerra de la Mediterrània i la seva total desmilitarització i desnuclearització.
- e) Oposició al fet que els efectes de la política especulativa que, sobre els preus del petroli, exerceixen les multinacionals, recaigui damunt les espatlles dels consumidors i treballadors.
- f) Exigir la immediata retirada de l'expedició militar espanyola.
- g) Defensar el dret dels soldats a no participar en un conflicte aliè als interessos dels pobles de l'Estat espanyol.
- h) Expressar la nostra solidaritat amb la Coordinadora de Pares dels soldats.
- i) Acabar amb la venda d'armes de l'Estat espanyol i reconversió de les empreses d'armament en empreses d'utilitat civil.

Extracte del comunicat fet per la Coordinadora Pacifista contra la Guerra al Golf Pèrsic, a la qual pertany l'STEI.

A L'ENSENYAMENT, TU DECIDEIXES

RECERCA BIBLIOGRÀFICA

1. Per al professorat

PÉREZ PINO, A i altres.: *Introducción general a las humanidades*. Ed. Playor.

La història, la filosofia, la literatura, l'art i la música a l'abast del gran públic en una obra en què destaca l'exposició clara i pedagògica. Il·lustracions en blanc i negre i color completen el llibre.

BAUDELLOT, C.: i ESTABLERT, R.: *El nivel educativo sube*. Morata.

Al llarg de quinze lliçons breus, clares i senzilles, els autors refusen la coneguda frase que el nivell educatiu baixa. La investigació dels autors demostra que el nivell educatiu puja de dia en dia, encara que no ho fa de manera uniforme i existeix avui en dia una separació més accentuada que abans entre els grups capdavanters i la resta. Ah! El treball fa referència al sistema educatiu francès.

BENITO CROSETTI, B. i altres.: *Guía de material per a l'ensenyament de català*. Ajuntament de Palma.

Primer número de la col·lecció EINES amb la finalitat de ser un instrument de treball per als professionals que fan l'ensenyament *de i en* català. Aquest volum actualitza una guia anterior editada pel Departament de Dinàmica Educativa fa tres anys i pot trobar-s'hi un recull de material editat fins ara per a l'ensenyament en català.

SANTAMARIA REPISO, C.: *Diccionario de matemáticas de EGB a COU*. Escuela Española.

1400 temes bàsics i necessaris per a comprendre millor una assignatura catalogada com a difícil. La inclusió de problemes solucionats fa que aquesta obra sigui més que un simple diccionari: un tractat de matemàtiques per a EGB i EEMM.

EQUIPO DE EXPERTOS 2100: *El arte de la papiroflexia*. De Vecchi.

Es tracta d'un llibre que pot resultar útil per a tots aquells que vulguin introduir-se dins el món del plegat del

paper; una expressió artística que requereix disciplina, memòria, ritme... per poder arribar a realitzar les cinquanta figures que s'hi proposen.

GARRIDO GENOVÉS, V.: *Pedagogía de la delincuencia juvenil*. CEAC.

Quina és la resposta pedagògica més adequada a la delinqüència juvenil? Aquesta obra intenta de donar resposta a la pregunta, basant-se en el treball realitzat des de tres grans àrees: diagnòstic i avaluació, prevenció i tractament.

BIBILONI, A. i altres.: *Mallorca en el segle de la Revolució. Estudi sobre el segle XVIII*. «RANDA». Curial.

Carles Manera, Andreu Bibiloni, Josep Joan Vidal, Isabel Moll i Bartomeu Orell ens ofereixen un conjunt de treball d'investigació que pretenen aportar elements de comprensió per a la història econòmica de l'Illa al s. XVIII.

RINCÓN, F. i SÁNCHEZ-ENCISO, J.: *El taller de la novela*. PPU.

Aquest llibre ofereix al professorat una sèrie de pautes per tal de treballar la literatura amb una tècnica de taller. És una guia que permetrà a l'alumnat de desenvolupar la seva pròpia creació literària. Aconsellat per al nivell del 2n. de BUP.

2. Per a la biblioteca d'aula

WATT, S. i MANGADA, M.: *El libro de los libros*. Ed. Paraninfo.

Com es fa un llibre? Quin paper hi juga l'autor, l'editor, el llibreter o el bibliotecari? De la mà d'un personatge de ficció, els lectors comprenen el procés de producció d'un llibre: de la idea al resultat final. Interessant per al cicle mitjà d'EGB.

QUEVEDO, Francisco de: *El Buscón*. Ed. Castalia.

Una edició a cura de Pablo Jauralde Pou, catedràtic de Literatura espanyola a l'Autònoma de Madrid, que pot ésser interessant per als alumnes d'EEMM.

VALEA, A. i GONZÁLEZ, M.L.: *Química inorgánica. Formulación y nomenclatura*, Ed. Pirámide.

Es tracta d'un manual pràctic que introdueix el lector als principis bàsics de formulació i nomenclatura de la química inorgànica. Assequible a lectors mínimament formats, és aconsellable a EEMM.

EDEY, M.A. i JOHANSON, D.C.: *La cuestión esencial. Preguntas y respuestas sobre la evolución*. Ed. Planeta.

De manera amena i divertida, els autors narren l'evolució de la idea de l'evolució. Personatges com Darwin, Morgan, Crick o Miller ens ofereixen la seva visió sobre uns dels temes més importants de la ciència moderna. Per a EEMM.

BRÖNTE, Charlotte: *Jane Eyre*. Espasa Calpe.

Obra clàssica de la literatura britànica, compta en aquesta edició amb una excel·lent introducció de Cándido Pérez Gallego, catedràtic de literatura anglesa de la Universitat Complutense. Adequada als alumnes que finalitzen l'EGB i els de EEMM.

«MUNDO CIENTÍFICO», núm. 105, Ed. Fontalba.

Revista dedicada a la ciència i a la investigació, aconsegueix divulgar temes difícils, reservats generalment als experts. D'aquest número destaquen els articles relatius a les plantes medicinals, el gas natural, la construcció d'imatges per part del cervell i l'activitat del volcà Etna.

LA LLENGUA CATALANA A L'E.G.B. AMB LA METODOLOGIA MÉS AVANÇADA

Tot un sistema d'aprenentatge fet per autors mallorquins pensant en les necessitats pedagògiques de les nostres escoles.

Antoni Artigues
Ramon Bassà
Miquel Cabot
Ramon Díaz
Joan Lladonet
Immaculada Pastor
del Seminari de
Didàctica del Català
ICE-CENC.

Demani més informació a les bones llibreries o directament a les nostres oficines.

editorial
MOLL

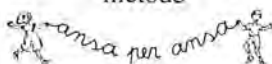
Fora de l'Amor, 4. Apartat 142
Tels. (071) 72.41.76 - 72.44.72
07001 Palma de Mallorca

CICLE INICIAL

Per al primer curs del cicle inicial, recordi el nostre conegudíssim mètode

CICLE MITJÀ

(En preparació)

CICLE SUPERIOR

A L'ENSENYAMENT, TU DECIDEIXES

A l'atenció dels lectors de *PISSARRA*:

A la pàgina 37 del número 54, el darrer, hi havia un **qüestionari sobre la salut del professorat**. És imprescindible que faceu un esforç, el contesteu i ens el faceu arribar, per tal que hi hagi prou respostes i l'estudi pugui ésser fiable. Agraïm la col.laboració de tots els qui ja ens l'han fet avinent i tornam insistir en la necessitat d'obtenir-ne al màxim possible, si volem que un problema tan greu, com el de les malalties professionals, pugui ésser analitzat amb la major informació possible.

Tot sabent que no ens defraudareu -tenim més qüestionaris a l'STEI- esperam la vostra resposta.

PISSARRA

Embat

llibres

ESPECIÀLITZADA AMB PEDAGOGIA
I PSICOLOGIA.

Pge. Part. Papa Joan XXIII, n.º 5-E
Centre Comercial «Los Geranios»
07002 Palma de Mallorca Tel. 71 33 50

PAGUE SOBRE LA MARCHA

Ahora con su tarjeta "Sa Nostra" puede pagar sobre la marcha en las principales estaciones de servicio de Baleares. Si todavía no la tiene, solicítela en cualquiera de nuestras oficinas.

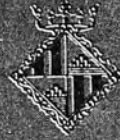
Tarjeta "Sa Nostra", kilómetros de ventajas.

"SA NOSTRA"
CAJA DE BALEARES

A L'ENSENYAMENT, TU DECIDEIXES

16-06

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

AGENDA ESCOLAR

STE

PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS MES D'OCTUBRE

CULTURA

EXPOSICIONS

Fins al 31 d'octubre, exposició **PINTURA MEDITERRÀNIA 1880-1930** Col·lecció Banco Hispano Americano, a SA LLONJA.

Del 3 al 14 d'octubre, Exposició itinerant 6a, al Centre Sociocultural de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports.

Del 16 d'octubre al 3 de novembre, Gallego i Rey. Caricatures, a la Casa de Cultura, carrer Ramon Llull núm. 3 de Palma.

MÚSICA

10 d'octubre, a les 19:30 hores, concert a càrrec de la Jove Orquestra Nacional d'Espanya (JONDE), a l'Auditori de Palma.

12 d'octubre, a les 20:30 hores, concert a càrrec de l'Orquestra Simfònica de Balears "Ciutat de Palma", a l'Auditori de Palma.

A CA

XI ENCONTRE DE COMPOSITORS

23 d'octubre, a les 20:30 hores, concert de David Padrós: Sermó de Muntaner, Goig de Nostra Dona, Confluències, a l'església de Sant Francesc.

24 d'octubre, a les 20:30 hores, concert de Sydney d'Aguiló: Obres per a piano d'interval, al Centre de Cultura Sa Nostra.

25 d'octubre, a les 20:30 hores, concert de Cristóbal Halffter, David Padrós, Sydney d'Aguiló, Itabob, d'Erhard Eysler, guanyador del Premi Internacional de Composició, a càrrec de l'Orquestra Simfònica de les Illes Balears "Ciutat de Palma", a l'Auditori de Palma.

26 d'octubre, a les 20:30 hores, concert de Cristóbal Halffter, Quarteto I, Quarteto II, Quarteto III, al Centre de Cultura Sa Nostra.

Altres activitats dins l'Encontre de Compositors XI:

24 d'octubre, de 10 a 12 hores, classe magistral de David Padrós: "Música y espacio", a l'Auditori del Centre de Cultura Sa Nostra.

24 d'octubre, de 16 a 18 hores, classe magistral de guitarra de Magnus Anderson, a l'aula A del Centre de Cultura Sa Nostra.

24 d'octubre, a les 18:30 hores, conferència a càrrec de Sydney d'Aguiló, a l'Auditori del Centre Cultural Sa Nostra.

25 d'octubre, de 16 a 18 hores, classe magistral de guitarra de David Padrós, a l'aula A del Centre de Cultura Sa Nostra.

26 d'octubre, a les 18:30 hores, conferència a càrrec de Cristóbal Halffter, a l'Auditori del Centre de Cultura Sa Nostra.

25 d'octubre, a les 12:30 hores, presentació del disc compacte Encontre de Compositors V, amb obres de Ramón Barce, Javier Maderuelo i Andrés Lewin-Richter, al Palau Sollerenc.

FONOTECA

17 d'octubre, a les 20:15 hores, **HOMENATGE A EKITAI - AHIN**, semblança d'un músic (homenatge als 25 anys) per Joan Bonet i Agustí Aguiló. Presentació: Pere Estelrich. Estrena de dues obres, Maria Josep Martorell (veu) i Andreu Bonassar (piano), a la Casa de Cultura, carrer Ramon Llull, 3 de Palma.

CINE - CLUB

3 d'octubre, a les 20:15 hores, "Voces Distantes", de Terence Davies, a la Casa de Cultura, carrer Ramon Llull, 3 de Palma.

11 d'octubre, a les 20:15 hores, "La Comsaria", d'Alexander Askoldov, a la Casa de Cultura, carrer Ramon Llull, 3 de Palma.

18 d'octubre, a les 20:15 hores, "El cuchillo en la cabeza" de Reinhold Hauff, a la Casa de Cultura, carrer Ramon Llull, 3 de Palma.

25 d'octubre, a les 20:15 hores, "Ivan el terrible", de Sergi M. Eisenstein, a la Casa de Cultura, carrer Ramon Llull, 3 de Palma.

EDUCACIÓ

REMESA

- de material didàctic a les escoles de la part forana
- **OBSERVACIÓ PLANTES A L'ESCOLA**, de Pau Bibiloni i Cels Calvo.
- **EL CARST A MALLORCA**, d'Angel Ginés i Catalina Borrás.
- **MATEMÀTIQUES AL PARC DE LA MAR**, d'Antoni Font, Bernat Garcias, Manel Garcias, Joana Linas, M^a del Carme Martorell, Magdalena Morell, Pere A. Segura, i Miquel Serra.
- **ITINERARI CASTELL D'ALARO**, de M. Magdalena Colom, M. del Carme Martorell, Josep Verd, i Maria A. Xamena.

ENSENYAMENT EN CATALÀ

- Obert el termini de presentació de sol·licituds d'ensenyament en català per als centres docents de les Illes Balears.
- Documentació que s'ha de presentar:
  - A. Instància dirigida a l'Honorable Senyora Consellera de Cultura, d'Educació i Esports signada pel Director del Centre.
  - B. En el cas de centres concertats i públics:
    - Acta de l'acord del Consell Escolar adoptat per majoria absoluta, signada per tots els components d'aquest organisme, amb expressió de la representació que hi ostenten.
    - Estudi sociolingüístic de l'alumnat.
    - Acord del Claustre de Professors pel qual s'aprova el pla pedagògic que es vol implantar al centre.
    - Projecte pedagògic que hi pensen implantar, tan detallat com sigui possible.
  - C. En el cas de centres no concertats, se substituirà l'acord del Consell Escolar per una sol·licitud del titular del centre acompanyada d'acord favorable dels òrgans col·legiats del centre degudament signat.

La resta de la documentació a presentar serà la mateixa que per als centres concertats.

- Presentació del Pla informatitzat i normalitzat de gestió acadèmica, administrativa i econòmica dels centres d'E.C.B. de Joan Miquel Escalós Vidal i Manel Moyà Quintero.
- Dia 10 d'octubre a les 18:30 hores a la Sala d'actes de la Banca March C/ Nureduna, s/n (Palma)

PLA D'EXTENSIÓ DE L'EDUCACIÓ FÍSICA ALS CENTRES DOCENTS NO UNIVERSITARIS.

- Els equips tècnics conjunts, creats per acord de la Comissió Mixta de Seguiment del Pla, visitaran les diverses localitats de les Illes, amb els Ajuntaments de les quals està acordada la construcció d'un mòdul esportiu en els anys 1990-1991.
- Reunió de la Comissió Mixta, responsable del Pla d'Infraestructures esportives als centres docents no universitaris de Balears.
- REUNIÓ de la Comissió Tècnica d'Assessorament
Dia 15 d'octubre a les 18:00 hrs
- SIGNATURA del Conveni de construcció de la Residència Universitària al Campus de la Universitat de les Illes Balears per a estudiants de Menorca, Eivissa i Formentera i Mallorca (pobles).
- SIGNATURA del Conveni de finalització d'obres del claustre "Verge del Carme" de MAO - Conservatori Música de Menorca.
- REUNIÓ del Consell de Direcció del Conveni M.E.C. - Conselleria.
- CONCESSION DEL PREMI "Miquel Porcel i Riera", amb la finalitat de reconèixer l'aportació de les persones en el camp de l'educació a les Illes Balears.
- Hi poden optar totes les persones que s'hagin dedicat a l'ensenyament públic o privat a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears durant un període no inferior a quinze anys, i que hagin fet contribucions significatives en el camp de l'educació.
- CONCESSION DELS PREMIS "Francesc de Borja Moll" destinats a estimular l'ús de la llengua catalana en el camp de l'educació a les Illes Balears i Pinuses a través de la recerca, l'experimentació i la pràctica educativa, tant en l'àmbit escolar com en el conjunt de la societat.
- premis als centres escolars
- premis a mestres i professors
- premis als alumnes
- premi a una revista, butlletí o publicació escolar
- premi a una persona o col·lectiu

CONSERVATORI

MALLORCA

1. Proves d'admissió de solfeig, cant, cant coral i dansa (Calendarí exposat al Conservatori)
2. Inauguració del curs acadèmic 1990-91.
- Lliçó inaugural a càrrec de l'escriptor Gabriel JANE R MANILA - Quartet op. 2 núm. 1 per a clarinet, violí, viola i violoncel de B. CRUSELL, dia 2 d'octubre a les 19 hores al TEATRE PRINCIPAL.
3. Curset de violí a càrrec de VARTAN MANOOGIAN, del 13 al 20 d'octubre.

ESPORTS

L'ESPORT PER A L'EDAT ESCOLAR

3 d'octubre, inici del programa, a la piscina del col·legi La Salle de Palma.

10 d'octubre, reunió explicativa del programa relatiu al Campionat Escolar de Gimnàstica, al Poliesportiu "Principes de Espanya".

10 d'octubre, termini de la presentació de les inscripcions per als equips infantils, alevins o benjamins de futbol sala, a la Direcció General d'Esports i Federació Balear de Futbol Sala.

12, 13 i 14 d'octubre, curssets d'actualització per a entrenadors, en relació al programa del Campionat Escolar de Gimnàstica, a Menorca.

15 d'octubre, termini de presentació de la inscripció dels equips categoria cadet per a participació en els Campionats Unificats de BASQUET I, HANDBOL, VOLI BOLA I FUTBOL SALA, a la Direcció General d'Esports i Federacions esportives.

19 d'octubre, termini de presentació de la inscripció dels equips categories infantils, alevins i benjamins en BASQUET, HANDBOL, GIMNÀSTICA, TIR DE FONA, TIR AMB ARC, ESCACS I TENNIS TAULA, a la Direcció General d'Esports i Federacions esportives.

19 d'octubre, termini màxim de presentació de les llicències per a tots els equips inscrits, a les federacions esportives.

20 d'octubre, La Natació per als Escolars, a Palma.

20 d'octubre, La Natació per als Escolars, a la Piscina Municipal de Mahorcor.

20 d'octubre, La Natació per als Escolars, a la Piscina d'Inca.

22 d'octubre, termini de presentació de la inscripció dels equips infantils i alevins de voleibol, a la Direcció General d'Esports i Federació Balear de Voleibol.

27 d'octubre, 1er. CONTIOL de CROSS, al col·legi Santa Mònica.

CENTRES DE LA FORMACIÓ TÈCNICO-ESPORTIVA

- Escola Balear de Handbol, inici del programa, al Poliesportiu "Principes de Espanya".

15 d'octubre, inici de les activitats de la Escola d'Iniciació a la gimnàstica artística i rítmica, al poliesportiu "Principes de Espanya".

15 d'octubre, inici de les activitats del programa de manteniment físic per a adults, al poliesportiu "Principes de Espanya".

- Escola Balear d'Atletisme, inici de les activitats al poliesportiu "Principes de Espanya".

TORNEIG DE BÀSQUET D'EMPRESES

- Convocatòria
- Obertura del període d'inscripció

TENNIS

- 12, 13 i 14 d'octubre, Torneig COBRA - Illes Balears de tennis, al Club Tennis Taula.

CENTRES DE PROGRAMACIÓ BÀSICA DELS ESPORTS

- Inici de les activitats de l'Escola Bàsica de Futbol del Comitè Comarcal de l'Esport Escolar de Soller.

CURS DE MONITORS POLIESPORTIUS

- Contingent del lliure Curset de Monitors Poliesportius Escolars, al Poliesportiu "Principes de Espanya".